

AFINA LA LLENGUA

comunicació, rigor, concisió, consciència, claredat, precisió

L'IES Sineu ha elaborat aquest document d'orientacions per al desplegament de les competències bàsiques lingüístiques pel que fa a la dimensió de l'expressió escrita amb la finalitat d'ajudar els alumnes en l'àmbit de les llengües. **Per acord de la CCP i el Claustre es proposa un pla de millora de l'ortografia i l'expressió escrita.**

INTRODUCCIÓ

El treball a l'aula esdevé fonamental perquè l'alumnat assoleixi les competències necessàries per continuar els seus estudis al batxillerat, als cicles formatius o per incorporar-se al món laboral. En aquest sentit, és important que des dels departaments didàctics de llengua i literatura juntament amb la resta de Departaments Didàctics impulsin el treball d'algunes competències lingüístiques a l'aula de manera coordinada.

Entenem que aquestes tres dimensions: comprensió lectora, expressió escrita, comunicació oral són fonamentals donar suport al projecte de millora de l'ortografia i l'expressió escrita

L'expressió escrita manté relacions amb la comunicació oral pel que fa a les qualitats de tot discurs: adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística. De la mateixa manera, la comprensió lectora i l'expressió escrita estan vinculades en tant que són les dues vessants de la comunicació escrita i són fonamentals per a la millora de l'ortografia. Així mateix, la comprensió lectora i l'expressió escrita també estan vinculades l'ortografia, la sintaxi i amb la literatura com a fet comunicatiu, ortogràfic normatiu, lingüístic i estètic.

LA COMPETÈNCIA D'ESCRIURE

La competència d'escriure requereix ser capaç d'utilitzar el tipus i gènere de text adequat a la situació comunicativa; trobar el registre adient al context; buscar el vocabulari i les fórmules lèxiques necessàries per expressar el tema amb claredat i precisió; ordenar-lo en paràgrafs amb connectors variats que permetin seguir el desenvolupament de les idees expressades. També implica respectar les normes morfològiques, sintàctiques i ortogràfiques.

L'adquisició d'aquesta competència té en compte la utilització de diferents formats i suports a l'hora de presentar el text: manuscrit, digital o amb altres llenguatges combinats (icònics, gràfics, numèrics, etc.). En aquest cas, les característiques de cada format i suport condiciona la manera d'enfrontar-se al text. La gradació d'aquesta competència se centra en l'organització coherent del text, tenint en compte l'ús del registre adequat d'acord amb la situació

comunicativa i la cohesió de les idees. Inclou també la correcció lingüística pròpia de la textualització: lèxica, morfosintàctica i ortogràfica, des del nivell més simple i bàsic a la plena correcció.

ACOMPANYAMENT I GUIATGE: PROCÉS D'APRENTATGE

El professorat ha d'encoratjar l'alumne a construir els seus aprenentatges i ajudar-lo a prendre consciència del seu progrés. Afavorint un ambient de classe que es basi en la comunicació, tant oral com escrita, l'intercanvi d'idees i que animi a la reflexió sobre la manera d'aprendre a parlar i a escriure cada vegada millor. El respecte a les intervencions dels altres per construir el coneixement, ajuda a crear una cultura de classe basada en la comunicació i el respecte.

D'aquesta manera es facilita que l'alumne desenvolupi actituds com el plaer d'aprendre a expressar-se oralment i per escrit, a comprendre missatges i textos diversos, a respectar i valorar la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu, en definitiva, contribuirà a considerar les actituds com quelcom indispensable per a la construcció personal i a aplicar-les en la seva vida quotidiana.

Poder entendre els errors com a font d'aprenentatge, les situacions problemàtiques com a reptes engrescadors i la comunicació com a eina potent per desenvolupar-se són aspectes actitudinals de l'àmbit de llengües estretament teixits amb les competències proposades.

Els contextos propers a l'alumnat per posar en pràctica els continguts del currículum permeten desenvolupar la competència comunicativa.

L'avaluació ha de formar part del procés d'ensenyament durant el transcurs de l'assoliment dels aprenentatges. En aquest sentit les eines per avaluar han de ser àmplies i diverses, han de fer possible que l'alumne prengui decisions i apliqui connexions possibles.

Dimensió de l'expressió escrita

L'expressió escrita és la capacitat d'utilitzar l'escriptura com una activitat que permet comunicar-se, organitzar-se, aprendre i participar en la societat. Per adquirir aquesta competència, resulta clau la pràctica habitual. S'aprèn a escriure tot escrivint, és important planificar, produir i revisar els textos escrits en funció de la situació comunicativa, escriure en diferents formats i suports, de manera coherent, cohesionada i d'acord amb la normativa lingüística. Escriptura, lectura i pensament estan estretament lligats i vinculats, són capacitats que es retroalimenten.

La competència escrita comporta un procés que comença amb la planificació de les idees,

continua amb la producció del text i acaba amb la revisió del contingut, de l'expressió, de l'ortografia i de la presentació formal .

Planificar el text escrit implica plantejar-se per a què s'escriu i a qui s'adreça. Això condiona el tipus de text i el registre lingüístic adients. La planificació consisteix en l'activació dels coneixements previs, i en la generació d'idees sobre el tema que es vol escriure i la seva organització. Planificar un text de manera competent implica,

- En primer lloc, generar idees a partir de l'ús de diversos mètodes com ara la pluja d'idees, la cerca d'informació o documentació, el diàleg amb els altres si ve al cas, reflexió...
- En segon lloc, implica triar les idees principals i descartar-ne les irrelevantes. Finalment, jerarquitzar-les i organitzar-les al voltant d'esquemes, mapes conceptuals, guions...
- La planificació elaborada esdevé la guia que acompanya tot el procés de l'escriptura. A partir de la generació d'idees, la capacitat de seleccionar-les i d'ordenar-les.
- Les normes ortogràfiques són part intrínseca del procés d'elaboració d'un text escrit

Elaboració del text escrit: ensenyament-aprenentatge

Planificar el text escrit

Per fomentar la correcció en el procés d'escriptura, és recomanable treballar sobretot a l'aula, en presència del professor, qui té la funció d'orientar i guiar el procés en tot moment. Només d'aquesta manera es pot comprovar el grau d'assoliment dels objectius que ens proposem en l'activitat portada a terme. Per tal que l'alumne s'impliqui en l'escriptura, cal que la intenció d'escriure tingui una finalitat clara, engrescadora i útil.

Per tant, es recomana que el docent li doni prèviament, les eines necessàries per tal que pugui aplicar els coneixements adquirits, tal com exemples de tipologia textual diversa (narració, descripció, exposició...) i models de textos escrits amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

També és important que el docent fomenti l'escriptura de textos en formats i suports diversos, amb les seves característiques pròpies: des d'escriure de manera convencional en suport paper fins a l'escriptura que es publica en blogs o wikis, amb l'aprenentatge del llenguatge d'hipervincles.

Revisar i corregir el text escrit per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal

Després d'haver planificat i redactat el text, cal revisar-lo per tenir cura de la seva claredat i riquesa d'expressió. Per ser competent en la revisió del text, cal tenir l'hàbit de rellegir-lo i corregir-lo, reescriure'l tot o en part, si cal, per eliminar els errors i millorar-lo amb nous elements formals, conceptuals i estètics no previstos al principi, i que l'enriqueixen. L'hàbit de revisar sempre el text escrit té una dimensió actitudinal en valorar el treball ben fet. Els aspectes formals del text que cal revisar són ortogràfics, morfològics i sintàctics.

Sovint, l'alumnat no té interioritzat l'hàbit de revisar i corregir el text. Per tant, el docent ha de fomentar-l'hi perquè el procés d'escriure no quedi acabat sense un procés de relectura i esmena. La revisió demana un esforç addicional i representa l'interès per fer les coses millor, tot reconeixent que podem cometre errors. El docent ha de procurar programar un temps per realitzar la revisió i ha d'orientar a propòsit de les eines necessàries per tal de fer-la efectiva

Orientacions per a l'avaluació de textos escrits

Qualsevol activitat d'escriptura pot ser susceptible de ser avaluada. Cal tenir previst, doncs, activitats de diferent caire, ja que s'ha d'avaluar en funció del context i l'àmbit en què es genera l'escriptura.

Tot i que habitualment l'avaluació del text escrit es basa en la producció final del text presentat, el docent pot realitzar activitats d'avaluació al voltant del mateix procés de revisió de l'esborrany.

- El registre utilitzat, és apropiat al tema i a la situació comunicativa?
- Hi ha alguna paraula o construcció que no s'adeqüi al registre utilitzat?
- Hi ha alguna idea repetida?
- S'han organitzat convenientment les idees?
- L'estructura és adequada al tema?
- El text es comprèn amb facilitat?
- Les frases són excessivament llargues o massa curtes?
- Les frases s'entenen bé o són confuses?
- Hi ha errors de concordança?
- Els temps verbals estan ben utilitzats?
- S'ha fet un bon ús dels sinònims?
- S'ha fet un bon ús dels pronoms?
- Són clares les relacions temporals, espacials, de causa-efecte, etc., entre les diferents parts del text?
- Hi ha un ús abusiu de la conjunció i?
- S'empren correctament els signes de puntuació?: coma, punt, punt i coma, parèntesi...
- Accentuació
- Consonantisme: b/v; s/ss/c/ç; j/g; tx/ig; b/p, t/d, c/g... b.
- La morfosintaxi: masculins i femenins; plurals, temps i terminacions verbals,
- concordances; preposicions, pronoms...
- El lèxic: vocabulari adequat, precís i variat.

- Presentació del text:
 - Hi ha títol i apartats?
 - La presentació formal del text és correcta?
- Si s'ha escrit a mà, hi ha bona cal·ligrafia i les línies són rectes?
- S'han destacat els paràgrafs?
- Els marges són suficients?
- Els diferents tipus de lletra s'han usat correctament?

ACORD: proposta MARC d'aplicació

1- A l'aula a totes les assignatures (lingüístiques i no lingüístiques) es treballaran els processos d'elaboració de textos escrits tenint en compte les pautes de les **orientacions d'avaluació**

2- Durant el primers 50 dies de classe es treballaran a classe i a casa activitats d'elaboració de textos escrits, o en altres contextos com lectura o oralitat...

- Escriure textos ben organitzats i enllaçats, amb un registre i lèxic adequats, i amb morfosintaxi i ortografia correctes.
- Normes que es treballaran per millorar els textos escrits:
 - accents: à , ú , í. A 1 i 2 ESO
 - accents: à, è/é, í, ò/ó, ú a partir de 2ESO
 - accents, en castellà: normes generals d'accentuació
 - Majúscules: Inici d'oració, noms de lloc i de persones
 - i/y , ny/ñ
 - però (xo) per què (xq) ... i altres tipologies de usades freqüentment en les xarxes socials
 - punt al final dels paràgrafs
 - Verb Haver H i V/ en castellà verb Haber H i B
 - ús correcte del "collir"
- A partir del mes de novembre les normes ortogràfiques seran valorades en els textos escrits produïts per l'alumnat
 - Elaboració de cartells a principi de curs i penjar-los a les aules a un lloc visible per a facilitar la revisió de textos escrits
- A partir de la segona avaluació també es valorarà la producció i presentació de textos escrits
 - A ESO marcar les faltes
 - Restar un màxim de 0,5 punts

- Donar l'oportunitat de millorar presentant alguna activitat escrita per poder recuperar els punts perduts en les activitats escrites en un termini màxim d'una setmana.
 - Donar l'oportunitat de millorar la redacció d'un text tornant-lo escriure seguint les pautes de **planificació d'un text escrit**
 - Si les errades persisteixen, el professorat es posarà en contacte amb el desparament lingüístic corresponent i si cal amb el departament d'Orientació.
- A Batxillerat
 - Restar un màxim 1 punt
 - Donar l'oportunitat de millorar presentant alguna activitat escrita per poder recuperar els punts perduts en les activitats escrites en un termini màxim d'una setmana.
 - Donar l'oportunitat de millorar la redacció d'un text tornant-lo escriure seguint les pautes de **planificació d'un text escrit**

S'establiran mesures individualitzades per als **alumnes NEE i NESE**, d'acord amb el Departament d'Orientació.

Cada departament establirà i concretarà com repercutirà en la nota el fet de tenir valoracions negatives en els textos escrits, així com també quines eines facilitarà als alumnes per a què puguin millorar en els aspectes on presentin mancances. Aquesta informació es donarà a tot l'alumnat en el *programari* (síntesi de la programació on hi figuren criteris de qualificació, avaluació, recuperació...) . També constarà a la programació de cada Departament.